

HZNe glasilo

Broj 3/2013

Službeno glasilo Hrvatskoga zavoda za norme

Welkom Kroatië
Bienvenue à la Croatie

1.7.2013

Welcome Croatia
Dobro došla Hrvatska

Hrvatska
28. članica
Europske unije

HZN e-glasilo

Službeno glasilo Hrvatskog zavoda za norme sa stalnim dodatkom

Oglasnik za normativne dokumente

Godište: 5. 2013.

ISSN 1847-4217

URL: <http://www.hzn.hr>

Hrvatski zavod za norme

MB: 1957406

OIB: 76844168802

Izdavač:

**Sjedište: Ulica grada Vukovara 78,
10000 Zagreb**

Telefon: 01/610 60 95

Telefax: 01/610 93 21

**Glavni
urednik:**

Miran Škerl, ravnatelj HZN-a

**Pomoćnik
glavnog
urednika:**

Vladimir Jaram

**Tehnički
urednik:**

Vladimir Jaram

Uredništvo:

Ana Marija Boljanović, Melanija Grubić Sutara, Vlasta Gaćeša-Morić, Tea Havranek, Boro Jandrijević, Stanka Miljković, Nenad Nikolić, Vladimir Jaram, Miran Škerl

Lektura:

Lana Hudeček

Korektura:

Sandra Knežević

**Grafička
obrada
naslovnice:**

Gaea studio d.o.o.

**Grafička
priprema:**

Gaea studio d.o.o.

Izlazi:

dvomjesečno

**Uredenje
zaključeno:**

2013-06-30

Opremu tekstova obavlja uredništvo.

Za sadržaj pojmenice potpisanih priloga odgovorni su njihovi autori. Oni ne iskazuju obvezno stav Hrvatskoga zavoda za norme.

Objavljeni prilozi u službenom glasilu Hrvatskog zavoda za norme autorski su zaštićeni. Iznimka su sadržaj, novosti iz HZN, novosti iz europskih i međunarodnih normirnih tijela i s normizacijom povezane aktivnosti koji se mogu objavljivati u drugim stručnim časopisima uz obveznu naznaku izvora i dostavljanje časopisa u kojem su objavljeni tako preuzeti prilozi. Za priloge iz rubrike Normizacija i Tehničko zakonodavstvo potrebno je zatražiti pisano odobrenje za njihovo objavljivanje od autora i od Hrvatskoga zavoda za norme.

PROSLOV

Poštovani čitatelji!

U ovome broju HZN e-glasila možete pročitati o međunarodnom elektroinženjerskom simpoziju *Nove tehnologije EIS 2013 NT*, 13.-oj hrvatskoj konferenciji o kvaliteti, Brijuni 2013. i TAIEX ekspertnoj misiji o dodjeli europskog znaka zaštite okoliša (EU Ecolabel).

Možete pročitati i naše stalne priloge o aktivnostima HZN-a i tehničkih odbora HZN-a (HZN/TO) te obavijesti o članovima HZN-a. U ovome broju HZN e-glasila donosimo i program rada HZN-a za 2013. godinu. Tu su i obavijesti o novim hrvatskim normativnim dokumentima na hrvatskome jeziku.

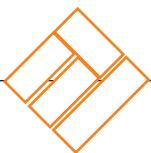
U rubrici *Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija* u ovome broju donosimo prikaze 61. opće skupštine ETSI-ja i ETSI-jeve radionice *Pametni gradovi 2013.*

Ugodno čitanje!

V. Jaram
pomoćnik glavnoga urednika



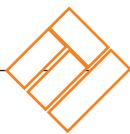
Sadržaj 3/2013



Proslov	2
Međunarodni elektroinženjerski simpozij, "Nove Tehnologije" <i>EIS 2013 NT</i>	4
Održana 13. hrvatska konferencija o kvaliteti, Brijuni 2013.	5
TAIEX ekspertna misija o dodjeli europskog znaka zaštite okoliša (EU Ecolabel)	6
Novosti iz HZN-a	
• Članovi HZN-a	8
• Program rada HZN-a za 2013. godinu	8
Novosti iz HZN/TO	
• Novi hrvatski normativni dokumenti (na hrvatskome jeziku)	13
Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija	
ETSI	
• Održana 61. opća skupština ETSI-ja	14
• ETSI-jeva radionica <i>Pametni gradovi 2013</i>	16

Naslovnica: *Hrvatska 28. članica Europske unije*
HNZ Oglasnik za normativne dokumente (A1-A100)

ISSN 1847-4217



Međunarodni elektroinženjerski simpozij „Nove tehnologije“ EIS 2013 NT

Ovogodišnji **26. međunarodni elektroinženjerski simpozij „Nove tehnologije“ EIS 2013** održan je tradicionalno u Šibeniku, u turističkom naselju Solaris, **od 5. do 8. svibnja 2013. godine u organizaciji Elektrotehničkog društva Zagreb (EDZ)**. Iz Hrvatskog zavoda za norme na elektroinženjerskom simpoziju sudjelovali su **Vladimir Katanić, dipl. ing. el.**, kao voditelj dviju sekcija, sekcije S-5: *Energetska učinkovitost* i sekcije S-6: *Niskonaponske električne instalacije, postrojenja i rasvjeta*, te kao autor referata „Primjena nove metodologije provođenja energetskog pregleda građevina“ i referata „Zaštitne mjere pri radu s električnom opremom“ i **mr. sc. Branko Burazer, dipl. ing. el.** kao voditelj sekcije S-8: *Radarske komunikacije* i kao autor referata „RFID i izazovi normizacije“.

Prijavljeni radovi za međunarodni elektroinženjerski simpozij bili su recenzirani i razvrstani u tri skupine kao znanstveni radovi, stručni radovi i pregledni radovi. Osim predavanja održana je i izložba elektrotehničkih proizvoda i stručni nastupi“ gdje je 9 izlagača izložilo svoje programe proizvodnje i usluga. Također, održani su okrugli stolovi na kojima su obrađene tematske cjeline kao što su provjera niskonaponskih električnih instalacija, ispitivanje kakvoće električne energije – primjeri i iskustva, zatim tematska cjelina mjerena, ispitivanje i puštanje u rad solarnih elektrana, te tematska cjelina nove tehnologije.

Nakon pozdravnih govora, u uvodnom dijelu međunarodnog elektroinženjerskog simpozija predstavljena su predavanja profesora s FER-a, Sveučilišta u Zagrebu, s temom „Novi pristup ulozi vodika u energetskoj ekonomiji s obnovljivim izvorima“, zatim predavanje profesora s „University of Technology in Graz“ iz Austrije na temu „Renewable Energies in Austria“, te predstavnika iz Elektroinštituta „Milan Vidmar“ iz Slovenije s temom „Searching for a new paradigm in processing the technical regulations indispensable to govern the design, construction, operation and maintenance of the electric power system installation and plants“, te na kraju predavanje g. Josipa Mosera, dipl. ing. predstavnika EDZ-a Zagreb s temom povodom 60-te obljetnice EDZ-a pod naslovom „Razvoj elektrotehnike u Hrvatskoj od osnutka

Društva arhitekata i inženjera 1878. godine do osnutka Elektrotehničkog društva Zagreb“.

U Sekciji **S-1: Hrvatska industrijska strategija do 2020. godine**, kroz 5 izlaganja predstavljeni su referati koji obrađuju (re)industrializaciju u Hrvatskoj, kao što su referati na temu reindustrializacije i razvoja poduzetništva utemeljenog na znanju, zatim mogućnosti (re)industrializacije u Hrvatskoj, te obrazovanja za izazove budućnosti pa i moguće reindustrializacije. U preostala dva referata obrađene su teme od inovacija do poduzetništva, konkurentnosti i novih radnih mesta, te koje su nacionalne tehnološke platforme Republike Hrvatske – alati za uspješnu gospodarsku integraciju u EU.

U Sekciji **S-2: Novi materijali i tehnološki postupci**, kroz 4 izlaganja predstavljeni su referati koji obrađuju nove materijale i tehnološke postupke kao što su novi materijali i tehnologije u arhitektonskom projektiranju i planiranju konzervatorsko-restauratorskih zahvata, zatim polietilen kao materijal u sustavima opskrbe vodom te polistiren u uporabi kao izolacijski materijal.

U Sekciji **S-3: Elektroenergetika**, kroz 7 izlaganja predstavljeni su referati u području djelatnosti Hrvatske elektroprivrede s referatima o elektroenergetskoj strategiji Republike Hrvatske do 2020. godine, zatim elektroenergetika i okoliš, te koji su uvjeti građenja u blizini elektroenergetskih vodova, zatim je obrađena tema o elektroenergetskim uvjetima kod priključivanja vjetroelektrana većih snaga na 110kV, 220kV i 400kV mrežu hrvatskog operatora prijenosnog sustava. U ostalim izlaganjima obradivale su se teme kao što su analiza i interpretacija podataka u eksperntim sustavima za monitoring i dijagnostiku parcijalnih pražnjenja u realnom vremenu, zatim pojava ferorezonancije pri uključenju transformatora i djelovanje prenaponske zaštite te značenje solarne energije i njezina uporaba u domaćinstvima.

U Sekciji **S-4: Skladištenje i sigurnost dobave električne energije**, kroz 7 izlaganja prikazano je područje rezervnih izvora napajanja u referatima u kojima je predstavljena uloga aku baterija u sigurnoj dobavi električne energije, zatim optimizacija održavanja pričuvnih sustava za napajanje uvođenjem novih metoda i analiza mjerena te iskustva, prednosti i mane AC i DC sustava u pojedinim tehnologijama. U preostalim referatima obrađene su teme testiranja i analize rezervnih izvora napajanja električnom energijom – elektroagregata, zatim metode ustanovljavanja kapaciteta stacionarnih aku baterija te uređaji i napajanja sustava tehničke zaštite i, napisljeku, kratki osvrt na utjecaj i potencijal elektromobilnosti na sigurnost opskrbe i proizvodnje električne energije.

U Sekciji **S-5: Energetska učinkovitost**, kroz 5 izlaganja u ovoj sekciji predstavljeni su referati o energetskoj



učinkovitosti i provođenju energetskih pregleda građevina. Na početku je predstavljen referat u kojem je obrađena primjena nove metodologije provođenja energetskog pregleda građevina, te referat o osnovama energetskog pregleda i racionalizaciji troškova u industriji. U ostalim referatima obrađene su teme energetska učinkovitost kod elektromotornih pogona, zatim sustavi potrošnje električne energije u zgradama te sustavi upravljanja u nestambenim zgradama.

U Sekciji **S-6: Niskonaponske električne instalacije, postrojenja i rasvjeta**, kroz 5 izlaganja u ovoj sekciji predstavljeni su referati u području električnih instalacija i rasvjete pod sljedećim naslovima: primjeri ispitivanja NN električnih instalacija i kvalitete električne energije, izvedba i funkciranje električnih naprava s frekvencijskim reguliranjem broja okretaja elektromotora i zaštita primjenom diferencijalne i druge zaštite (RCM, MRCD, RCD, AFD strujnih zaštitnih naprava) te regulacija faktora snage. U ostalim referatima obrađeni su tehnički zahtjevi za svjetiljke i rasvjetu prema novim hrvatskim normama za niskonaponske električne instalacije te novosti u normi HRN HD 603 S2:2013.

U Sekciji **S-7: Telekomunikacije**, kroz 4 izlaganja predstavljene su aktualne teme u području elektroničkih komunikacija kao što je multimodni svjetlovodi i 40/100-gigabitni ethernet, zatim gigabitni DSL, raspoloživost postojeće žične komunikacijske infrastrukture za pružanje širokopojasnih usluga te planiranje i gradnja integrirane infrastrukture.

U Sekciji **S-8: Radijske komunikacije**, kroz 4 izlaganja prikazane su nove tehnologije u području radijskih komunikacija kao što su migracija postojećih analognih PMR radijskih sustava na DMR i Trunking DMR u realnim uvjetima, zatim RFID i izazovi normizacije te referati o radionavigaciji u svrhu sigurnosti zračnog prometa, kao i navigacija Jadranom – radionavigacijska načela i norme.

U Sekciji **S-9: Zaštitne mjere i njihova primjena**, kroz 4 izlaganja u ovoj sekciji predstavljeni su referati o zaštitnim mjerama i njihovoj primjeni u području elektrotehnike pod sljedećim naslovima: opasnosti, rizici i zaštita djelovanja od munje na otvorenom, zatim kvalitetna gromobranska zaštita, ključ sigurnoga elektroenergetskog sustava zgrada te zaštitne mjere pri radu s električnom opremom, kao i održavanje električnih uređaja i instalacija u postrojenjima ugroženim eksplozivnom atmosferom.

U Sekciji **S-10: Zaštita okoliša i prirode**, kroz 3 izlaganja obrađeno je vrlo aktualno područje zaštite okoliša i prirode u referatima o međunarodnoj konferenciji o zaštiti okoliša u Dohi 2012 (COP 18), zatim utjecaju elektroenergetskih postrojenja na okoliš te novim tehnologijama i gospodarskim aspektima zaštite okoliša.

U Sekciji **S-11: Obnovljivi izvori energije**, kroz 7 izlaganja obrađeno je područje obnovljivih izvora energije kroz

prikaz aktualnog stanja kao i provedba raznih projekata u tom području. Prezentirani su referati o definiranju snage fotonaponskog sustava, utjecaju Natura 2000 na razvoj elektroenergetskog sustava RH, mogućnostima primjene solarnih termalnih elektrana u Hrvatskoj s obzirom na geografski položaj, mogućnostima korištenja energijom mora, ograničenjima u realizaciji projekata bioelektrana, hibridnim naponsko-toplinskim sunčanim kolektorima i vodiku kao energentu budućnosti.

U Sekciji **S-12: Povijest i filozofija tehnike**, kroz 5 izlaganja prikazana je povezanost elektrotehnike i filozofije na temelju provedenih raznih istraživanja kroz povijest te su prezentirane sljedeće teme kao što je Getaldićev doprinos matematici koji se odrazio na novovjekovnu znanost i tehniku, zatim Franjo Dugan st. – fizičar, muzikolog i orguljaš, te vrlo slikovita prezentacija o munji i zaštiti od njezina djelovanja kroz povijest. Također su prezentirani i referati na temu Faust Vrančić – izumitelj i filozof te posebno zanimljiva tema o potrazi za Teslinim „nestalim rukopisima“ – je li Tesla pronašao „zrake smrti“.

U Sekciji **S-13: Mehatronika**, kroz 9 izlaganja prikazano je područje mehatronike i mehatroničkih konstrukcija i sustava sa sljedećim referatima: razvoj i primjena različitih mehatroničkih konstrukcija zmijolikih servisnih robova, zglobno-sferna mehatronička struktura industrijskog robova pri opsluživanju alatnih strojeva, upravljanje robotskim zglobom u otvorenoj i zatvorenoj upravljačkoj petlji, implementacija mehatroničkih sustava u drvno-industrijskoj proizvodnji, mehatronički sustavi u vozilima, primjena odgovarajućih metoda i tehniku u sistemskom projektiraju planarnih mehanizama, mogućnost primjene strojne vizije u analizi mikrostrukture oštećenih strojnih dijelova, analiza unutrašnjeg prigušenja kod vibracija mehatroničkih sustava i mehatronički sustav za transport slobodnim padom 3 metra u procesnoj industriji mlijeka.

V. Katanić

Održana 13. hrvatska konferencija o kvaliteti, Brijuni 2013.

U hotelima Nacionalnog parka Brijuni, na Brijunima održana je od 9. do 11. svibnja 2013. godine 13. hrvatska konferencija o kvaliteti i 4. znanstveni skup Hrvatskog društva za kvalitetu.

Pozivna plenarna predavanja održali su gosti konferencije poznati stručnjaci iz područja kvalitete upravljanja :

Nenad Injac, Joseph A. De Feo, Saša Petar, Gordana Žurga, Vanja Kenjić, Zdenko Adelsberger, Slavko Arsovski i Siniša Varga. Radionicu je održao direktor Juran Institute iz SAD-a, g. Joseph A. De Feo.

Na konferenciji su izloženi brojni radovi u četiri sekcije, uz postersku sekciju i sekciju sa znanstvenim radovima.

U društvenom dijelu konferencije organiziran je posjet Rovinju i Limskom kanalu.

Hrvatski zavod za norme bio je pokrovitelj konferencije. Rad pod naslovom „*Ujednačavanje sustava upravljanja kvalitetom na razini europskih normizacijskih organizacija*“ izradili su Nenad Nikolić, voditelj Tehničke uprave u HZN-u, Andreja Mačković, voditeljica odsjeka za finansijske i knjigovodstvene poslove i predstavnik uprave za upravljanje kvalitetom i Ivana Ivić, voditeljica odsjeka za opća područja normizacije. U ime ravnatelja Hrvatskog zavoda za norme, g. Mirana Škerla i organizacija u sustavu infrastrukture za kvalitetu, skup je pozdravila Andreja Mačković.



U pripremi konferencije sudjelovao je Nenad Nikolić, predsjednik Nadzornog odbora Hrvatskog društva za kvalitetu. Nenad Nikolić i Tea Havranek, voditeljica odsjeka za razvoj, edukaciju i certifikaciju bili su članovi Međunarodnoga programskog odbora konferencije i sudjelovali su u selekciji i recenziranju radova.

Nenad Nikolić vodio je B sekciju sa 6 prijavljenih radova u okviru teme konferencije: „Kvaliteta i gospodarstvo“ te predstavio rad troje autora iz Hrvatskog zavoda za norme.

Hrvatski zavod za norme kolektivni je član Hrvatskog društva za kvalitetu, a Hrvatsko društvo za kvalitetu aktivni je član Hrvatskog zavoda za norme.



Sudionice konferencije iz HZN-a Andreja Mačković, voditeljica odsjeka za finansijske i knjigovodstvene poslove, Ivana Ivić, voditeljica odsjeka za opća područja normizacije i Tea Havranek, voditeljica odsjeka za razvoj, edukaciju i certifikaciju

N. Nikolić

TAIEX eksperntna misija o dodjeli europskog znaka zaštite okoliša (EU Ecolabel)

U razdoblju od 15. do 17. svibnja 2013. godine u Ministarstvu zaštite okoliša i prirode (MZOIP), održan je seminar u svrhu provedbe Uredba (EZ) br. 66/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. prosinca 2009. godine o europskom znaku zaštite okoliša (EU Ecolabel).

Seminar je održan u okviru TAIEX programa (Instrument tehničke pomoći Europske komisije) te su kao eksperți seminar vodile gđa Regina Preslmair iz Austrije (*Senior expert in the Ministry of environment responsible for ecolabelling (Austrian and European Ecolabel) and sustainable tourism in general*) i gđa Stefania Minestrini iz Italije (*ISPRA – Instituto superiore per la protezione e la ricerca ambientale*).



Na seminaru je prisustvovalo desetak predstavnika državnih i javnih ustanova čije je područje rada povezano s tim područjem.

Sudionici su se upoznali s Uredbom (EZ) br. 66/2010 Europskog parlamenta i Vijeća o znaku zaštite okoliša EU-a. Cilj je Uredbe uvesti dobrovoljni program dodjele znaka zaštite okoliša, namijenjen promicanju proizvoda sa smanjenim utjecajem na okoliš tijekom životnog ciklusa proizvoda.

U Uredbi je naglašeno da svaka država članica u okviru ministarstava ili izvan njih imenuje „nadležno tijelo“ za izvršenje zadatka predviđenih ovom Uredbom (*Competent body*), koje treba biti neovisno i neutralno u obavljanju poslova. U svrhu razmjene informacija i iskustava, Komisija osniva radnu skupinu (*Component body forum*) nadležnih tijela koja se sastaje najmanje 2 puta godišnje.

Komisija osniva Odbor Europske unije za znak zaštite okoliša (*European Union Ecolabelling Board – EUEB*) koji čine predstavnici nadležnih tijela svih država članica i drugih zainteresiranih strana. Zadatak je Odbora preispitivanje i razvijanje kriterija za dodjelu znaka zaštite okoliša EU-a te provođenje programa dodjele znaka zaštite okoliša.

Komisija donosi mjere za razvoj posebnih kriterija za dodjelu znaka zaštite okoliša EU-a za svaku skupinu proizvoda, i to najkasnije devet mjeseci nakon savjetovanja s EUEB-om. Te mjere se objavljaju u službenom listu Europske unije. Kriterijima za dodjelu znaka zaštite okoliša EU-a utvrđuju se zahtjevi (utemeljenu na znanstvenoj osnovi) koje proizvod mora ispunjavati kako bi mogao i nositi znak zaštite okoliša.

Uredbom je zabranjeno lažno oglašavanje i uporaba znaka. Nadležno tijelo treba redovito provjeravati sukladnost proizvoda s kriterijima za dodjelu znaka zaštite okoliša EU-a.

Na seminaru smo se upoznali i s nacionalnim znakom zaštite okoliša. Sustav dodjele znaka zaštite okoliša u Republici Hrvatskoj uspostavljen je 1993. godine. Uvjeti koje treba ispuniti da bi se dobio znak zaštite okoliša Republike Hrvatske definirani su Pravilnikom o znaku zaštite okoliša (Narodne novine br. 78/08, 81/11) i mjerilima. Znak se dodjeljuje proizvodima i uslugama.

Za svaku skupinu proizvoda izrađuju se mjerila koje vrijede određeno razdoblje (najviše 5 godina) te služe kako bi se razlikovali proizvodi koji značajno manje opterećuju okoliš od drugih proizvoda iz iste skupine proizvoda.



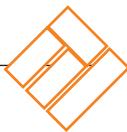
Nacionalni znak zaštite okoliša sastoji se od dvije koncentrične kružnice. U unutrašnjoj je kružnici stiliziran prikaz ptice i ribe, a u gornjoj je polovici prostora između kružnica natpis „PRIJATELJ OKOLIŠA“. U donjoj polovici prostora između kružnica ispisuje se tekst koji sastavlja Povjerenstvo u kojem se navodi razlog dodjele Znaka.

Na seminaru su sudjelovale predstavnice Hrvatskog zavoda za norme, Danijela Novota Krajnović i Ivana Ivić.

I. Ivić

Novosti iz HZN-a

Članovi HZN-a



Objavljujemo popis redovitih i pridruženih članova HZN-a po vrstama pravnih odnosno fizičkih osoba za koje je Upravno vijeće donijelo odluku do kraja travnja 2013. godine.

Tablica **Članovi Hrvatskog zavoda za norme** identična je tablici objavljenoj u HZN e-glasilu br. 2/2013 jer od kraja travnja 2013. do kraja lipnja 2013. godine nije bilo promjena.

Vrsta članstva, vrsta pravne ili fizičke osobe :	Ukupno članova 2012-12-31	Odluka UV-a 2013-04-26	Ukupno članova
Promatrački članovi			
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	20	2	21
Fizičke osobe - pojedinci	1	0	0
Redoviti članovi:			
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	291	5	284
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – javne ust. i slično	28	1	29
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – HGK, HOK, HUP	2	0	2
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – struk. komore ili udr.	4	0	4
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovna društva	18	0	18
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – škole	2	0	2
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – fakulteti	25	0	25
Fizičke osobe – pojedinci	40	0	40
Obrt – fizičke osobe	16	1	16
Ukupno redovnih članova	426	7	420
Ukupno redovnih i promatračkih članova	447	9	441
Odustaju	0	15	0
Tijelo državne uprave	51	0	51

Program rada HZN-a za 2013. godinu

U skladu sa zahtjevima Uredbe 1025/2012 Europskoga parlamenta i Vijeća o europskoj normizaciji kojom se uređuje europski normizacijski sustav, svako europsko i nacionalno normizacijsko tijelo mora, barem jednom godišnje izraditi svoj program rada. Program rada mora sadržavati podatke o normama i drugim dokumentima koje europsko i nacionalno normizacijsko tijelo namjerava pripremiti ili mijenjati i dopunjavati, koje ono priprema ili mijenja i dopunjuje i koje je objavilo u prethodnom razdoblju, osim ako se radi o izravnom prihvaćanju europskih ili međunarodnih norma.

Izdavanje programa rada također je obveza koju nacionalna normirna tijela preuzimaju prihvaćanjem WTO TBT **Kodeksa dobre prakse za pripremu, usvajanje i primjenu norma**, a čije je prihvaćanje utvrđeno Sporazumom o tehničkim zaprekama trgovini Svjetske trgovinske organizacije (WTO). Podatke o

nacionalnim normirnim tijelima koja su prihvatile **Kodeks dobre prakse**, ISO/IEC Information Centre objavljuje u publikaciji WTO TBT Standards Code Directory (www.standardsinfo.net). HZN je **Kodeks dobre prakse** prihvatio 2006. godine.

Hrvatski zavod za norme izdaje program rada u elektroničkome obliku jednom godišnje, a objavljuje ga isključivo na internetskim stranicama HZN-a. Online pretraživanje programa rada dostupno je na internetskim stranicama HZN-a:
http://31.45.242.218/HZN/Todb.nsf/Web_Prikaz_Rezultata.

PROGRAM RADA HZN -a za 2013. sadrži popis svih izvornih normizacijskih projekata uvrštenih u rad na prijedlog pojedinih tehničkih odbora HZN-a u prethodnom razdoblju.

Za svaki normizacijski projekt u Programu rada navedeni su podaci:



- oznaka normizacijskog projekta
- naslov normizacijskog projekta na hrvatskome jeziku
- naslov normizacijskog projekta na engleskome jeziku
- oznaka faze razvoja hrvatskih normativnih dokumenata
- oznaka tehničkog odbora koji je odgovoran za pripremu i održavanje normizacijskog projekta
- oznaka načina pripreme normizacijskog projekta
- oznaka područja prema Međunarodnoj razredbi norma (ICS – International Classification for Standards)

- oznaka međunarodne norme povezane s normizacijskim projektom.

U Dodatku su navedene faze razvoja hrvatskih normativnih dokumenata i njihovi kodovi

Kratice:
izv - izradba izvorne hrvatske norme

Oznaka norme Designation	Naslov HR Title HR	Naslov EN Title EN	Faza Stage	HNZ/TO	Način Method	ICS	Veza s međunarodnim normama Ref. to international standards
HRN EN 1992-1-1:2013/NA:2013	Eurokod 2: Projektiranje betonskih konstrukcija – Dio 1-1: Opća pravila i pravila za zgrade – Nacionalni dodatak	Eurocode 2: Design of concrete structures – Part 1-1: General rules and rules for buildings – National Annex	(60.60)	TO 548	izv	91.010.30 91.080.40	
HRN EN 1992-1-2:2013/NA:2013	Eurokod 2: Projektiranje betonskih konstrukcija – Dio 1-2: Opća pravila – Proračun konstrukcija na djelovanje požara – Nacionalni dodatak	Eurocode 2: Design of concrete structures – Part 1-2: General rules – Structural fire design – National Annex	(60.60)	TO 548	izv	13.220.50 91.010.30 91.080.40	
HRN EN 1992-2:2013/NA:2013	Eurokod 2: Projektiranje betonskih konstrukcija – 2. dio: Betonski mostovi – Proračun i pravila razrade detalja – Nacionalni dodatak	Eurocode 2: Design of concrete structures – Part 2: Concrete bridges – Design and detailing rules – National Annex	(60.60)	TO 548	izv	91.010.30 91.080.40 93.040	
HRN EN 1992-3:2013/NA:2013	Eurokod 2: Projektiranje betonskih konstrukcija – 3. dio: Spremniči tekućina i sipkih tvari – Nacionalni dodatak	Eurocode 2: Design of concrete structures – Part 3: Liquid retaining and containment structures – National Annex	(60.60)	TO 548	izv	91.010.30 91.080.40	
HRN EN 1993-1-10:2008/NA:2013	Eurokod 3: Projektiranje čeličnih konstrukcija – Dio 1-10: Žilavost materijala i svojstva po debljini – Nacionalni dodatak	Eurocode 3: Design of steel structures – Part 1-10: Material toughness and through-thickness properties – National Annex	(60.60)	TO 548	izv	91.010.30	
HRN EN 1993-1-11:2008/NA:2013	Eurokod 3: Projektiranje čeličnih konstrukcija – Dio 1-11: Proračun konstrukcija s vlačnim dijelovima – Nacionalni dodatak	Eurocode 3: Design of steel structures – Part 1-11: Design of structures with tension components – National annex	(60.60)	TO 548	izv	91.010.30 91.080.10 93.040	
HRN EN 1993-1-12:2008/NA:2013	Eurokod 3: Projektiranje čeličnih konstrukcija – Dio 1-12: Dodatna pravila za proširenje norme EN 1993 na čelike do kvalitete S700 – Nacionalni dodatak	Eurocode 3: Design of steel structures – Part 1-12: Additional rules for the extension of EN 1993 up to steel grades S700 – National Annex	(60.60)	TO 548	izv	91.010.30 91.080.10	
HRN EN 1993-1-1:2008/NA:2013	Eurokod 3: Projektiranje čeličnih konstrukcija – Dio 1-1: Opća pravila i pravila za zgrade – Nacionalni dodatak	Eurocode 3: Design of steel structures – Part 1-1: General rules and rules for buildings – National Annex	(60.60)	TO 548	izv	91.010.30 91.080.10	
HRN EN 1993-1-2:2008/NA:2013	Eurokod 3: Projektiranje čeličnih konstrukcija – Dio 1-2: Opća pravila – Proračun konstrukcija na djelovanje požara – Nacionalni dodatak	Eurocode 3: Design of steel structures – Part 1-2: General rules – Structural fire design – National Annex	(60.60)	TO 548	izv	13.220.50 91.010.30 91.080.10	
HRN EN 1993-1-3:2008/NA:2013	Eurokod 3: Projektiranje čeličnih konstrukcija – Dio 1-3: Opća pravila – Dodatna pravila za hladno oblikovane elemente i limove – Nacionalni dodatak	Eurocode 3: Design of steel structures – Part 1-3: General rules – Supplementary rules for cold-formed members and sheeting – National Annex	(60.60)	TO 548	izv	91.010.30	
HRN EN 1993-1-4:2008/NA:2013	Eurokod 3: Projektiranje čeličnih konstrukcija – Dio 1-4: Opća pravila – Dodatna pravila za nehrđajuće čelike – Nacionalni dodatak	Eurocode 3: Design of steel structures – Part 1-4: General rules – Supplementary rules for stainless steels – National Annex	(60.60)	TO 548	izv	91.040.01 91.080.10	
HRN EN 1993-1-5:2008/NA:2013	Eurokod 3: Projektiranje čeličnih konstrukcija – Dio 1-5: Pločasti konstrukcijski elementi – Nacionalni dodatak	Eurocode 3: Design of steel structures – Part 1-5: Plated structural elements – National Annex	(60.60)	TO 548	izv	91.010.30 91.080.10	

Oznaka norme Designation	Naslov HR Title HR	Naslov EN Title EN	Faza Stage	HZN/TO	Način Method	ICS	Veza s međunarodnim normama Ref. to international standards
HRN EN 1993-1-6:2008/NA:2013	Eurokod 3: Projektiranje čeličnih konstrukcija – Dio 1-6: Čvrstoća i stabilnost ljskastih konstrukcija – Nacionalni dodatak	Eurocode 3: Design of steel structures – Part 1-6: Strength and Stability of Shell Structures – National Annex	(60.60)	TO 548	izv	91.010.30 91.080.10	
HRN EN 1993-1-7:2008/NA:2013	Eurokod 3: Projektiranje čeličnih konstrukcija – Dio 1-7: Pločaste konstrukcije izložene opterećenju izvan ravnine – Nacionalni dodatak	Eurocode 3: Design of steel structures – Part 1-7: Plated structures subject to out of plane loading – National Annex	(60.60)	TO 548	izv	91.010.30 91.080.10	
HRN EN 1993-1-8:2008/NA:2013	Eurokod 3: Projektiranje čeličnih konstrukcija – Dio 1-8: Proračun priključaka – Nacionalni dodatak	Eurocode 3: Design of steel structures – Part 1-8: Design of joints – National Annex	(60.60)	TO 548	izv	91.010.30	
HRN EN 1993-1-9:2008/NA:2013	Eurokod 3: Projektiranje čeličnih konstrukcija – Dio 1-9: Zamor – Nacionalni dodatak	Eurocode 3: Design of steel structures – Part 1-9: Fatigue – National Annex	(60.60)	TO 548	izv	91.010.30	
HRN EN 1993-2:2008/NA:2013	Eurokod 3: Projektiranje čeličnih konstrukcija – 2. dio: Čelični mostovi – Nacionalni dodatak	Eurocode 3: Design of steel structures – Part 2: Steel bridges – National Annex	(60.60)	TO 548	izv	91.010.30 91.080.10 93.040	
HRN EN 1993-3-1:2008/NA:2013	Eurokod 3: Projektiranje čeličnih konstrukcija – Dio 3-1: Tornjevi, jarboli i dimnjaci – Tornjevi i jarboli – Nacionalni dodatak	Eurocode 3: Design of steel structures – Part 3-1: Towers, masts and chimneys – Towers and masts – National Annex	(60.60)	TO 548	izv	91.010.30 91.080.10	
HRN EN 1993-3-2:2008/NA:2013	Eurokod 3: Projektiranje čeličnih konstrukcija – Dio 3-2: Tornjevi, jarboli i dimnjaci – Dimnjaci – Nacionalni dodatak	Eurocode 3: Design of steel structures – Part 3-2: Towers, masts and chimneys – Chimneys – National Annex	(60.60)	TO 548	izv	91.010.30 91.080.10 91.060.40	
HRN EN 1993-4-1:2008/NA:2013	Eurokod 3: Projektiranje čeličnih konstrukcija – Dio 4-1: Silosi – Nacionalni dodatak	Eurocode 3: Design of steel structures – Part 4-1: Silos – National Annex	(60.60)	TO 548	izv	65.040.20 91.010.30 91.080.10	
HRN EN 1993-4-2:2008/NA:2013	Eurokod 3: Projektiranje čeličnih konstrukcija – Dio 4-2: Spremnici – Nacionalni dodatak	Eurocode 3: Design of steel structures – Part 4-2: Tanks – National Annex	(60.60)	TO 548	izv	23.020.01 91.010.30 91.080.10	
HRN EN 1993-4-3:2008/NA:2013	Eurokod 3: Projektiranje čeličnih konstrukcija – Dio 4-3: Cjevodovi – Nacionalni dodatak	Eurocode 3: Design of steel structures – Part 4-3: Pipelines – National Annex	(60.60)	TO 548	izv	23.040.01 91.010.30 91.080.10	
HRN EN 1993-5:2008/NA:2013	Eurokod 3: Projektiranje čeličnih konstrukcija – 5. dio: Piloti i žmurje – Nacionalni dodatak	Eurocode 3: Design of steel structures – Part 5: Piling – National Annex	(60.60)	TO 548	izv	91.010.30 91.080.10	
HRN EN 1993-6:2008/NA:2013	Eurokod 3: Projektiranje čeličnih konstrukcija – 6. dio: Konstrukcije kranskih staza – Nacionalni dodatak	Eurocode 3: Design of steel structures – Part 6: Crane supporting structures – National Annex	(60.60)	TO 548	izv	53.020.20 91.010.30 91.080.10	
HRN EN 1996-1-1:2012/NA:2012	Eurokod 6: Projektiranje zidanih konstrukcija – Dio 1-1: Opća pravila za armiranе i nearmirane zidane konstrukcije – Nacionalni dodatak	Eurocode 6: Design of masonry structures – Part 1-1: General rules for reinforced and unreinforced masonry structures – National Annex	(60.60)	TO 548	izv	91.010.30 91.080.30	
HRN EN 1999-1-1:2008/NA:2013	Eurokod 9: Projektiranje aluminijskih konstrukcija – Dio 1-1: Opća pravila – Nacionalni dodatak	Eurocode 9: Design of aluminium structures – Part 1-1: General structural rules – National Annex	(60.60)	TO 548	izv	91.010.30 91.080.10	
HRN EN 1999-1-2:2008/NA:2013	Eurokod 9: Projektiranje aluminijskih konstrukcija – Dio 1-2: Proračun konstrukcija na djelovanje požara – Nacionalni dodatak	Eurocode 9: Design of aluminium structures – Part 1-2: Structural fire design – National Annex	(60.60)	TO 548	izv	91.010.30 91.080.10	
HRN EN 1999-1-3:2008/NA:2013	Eurokod 9: Projektiranje aluminijskih konstrukcija – Dio 1-3: Konstrukcije osjetljive na zamor – Nacionalni dodatak	Eurocode 9: Design of aluminium structures – Part 1-3: Structures susceptible to fatigue – National Annex	(60.60)	TO 548	izv	91.010.30 91.080.10	
HRN EN 1999-1-4:2008/NA:2013	Eurokod 9: Projektiranje aluminijskih konstrukcija – Dio 1-4: Hladno oblikovani konstrukcijski limovi – Nacionalni dodatak	Eurocode 9: Design of aluminium structures – Part 1-4: Cold-formed structural sheeting – National Annex	(60.60)	TO 548	izv	91.010.30 93.020	
HRN EN 1999-1-5:2008/NA:2013	Eurokod 9: Projektiranje aluminijskih konstrukcija – Dio 1-5: Ljskaste konstrukcije – Nacionalni dodatak	Eurocode 9: Design of aluminium structures – Part 1-5: Shell structures – National Annex	(60.60)	TO 548	izv	91.010.30 93.020	



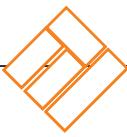
Oznaka norme Designation	Naslov HR Title HR	Naslov EN Title EN	Faza Stage	HZN/TO	Način Method	ICS	Veza s međunarodnim normama Ref. to international standards
nHRN 1144	Vatrogasni pojas – Zahtjevi i ispitivanje – Dodatni zahtjevi uz normu HRN EN 358	Fire service belt – Requirements and testing – Additional requirements to HRN EN 358	(40.92)	TO 556	izv		
nHRN EN 1995-1-1:2013/NA	Eurokod 5: Projektiranje drvenih konstrukcija – Dio 1-1: Općenito – Opća pravila i pravila za zgrade – Nacionalni dodatak	Eurocode 5: Design of timber structures – Part 1-1: General – Common rules and rules for buildings – National Annex	(40.20)	TO 548	izv	91.010.30 91.080.20	
nHRN EN 1995-1-2:2013/NA	Eurokod 5: Projektiranje drvenih konstrukcija – Dio 1-2: Općenito – Proračun konstrukcija na djelovanje požara – Nacionalni dodatak	Eurocode 5: Design of timber structures – Part 1-2: General – Structural fire design – National Annex	(40.20)	TO 548	izv	13.220.50 91.010.30 91.080.20	
nHRN EN 1995-2:2013/NA	Eurokod 5: Projektiranje drvenih konstrukcija – 2. dio: Mostovi – Nacionalni dodatak	Eurocode 5: Design of timber structures – Part 2: Bridges – National Annex	(40.20)	TO 548	izv	91.010.30 91.080.20 93.040	
noHRN 1132	Humanitarno razminiranje – Ospozobljenost, obrazovanje, odgovornost i ovlasti	Humanitarian demining – Competence, education, liability and authority	(30.70)	TO 523	izv		
noHRN 1133	Humanitarno razminiranje – Obilježavanje minski sumnjivoga prostora (MSP) i radilišta	Humanitarian demining – Marking of mine suspected area (MSA) and worksite	(30.70)	TO 523	izv		
noHRN 1134	Humanitarno razminiranje – Izviđanje i redukcija minski sumnjivog područja (MSP)	Humanitarian demining – Survey and reduction of mine suspected area (MSA)	(30.70)	TO 523	izv		
noHRN 1142	Humanitarian demining – Requirements and conformity assessment for machines	Humanitarno razminiranje – Zahtjevi i ocjenjivanje sukladnosti strojeva	(30.70)	TO 523	prizv		
noHRN 1143	Humanitarno razminiranje – Medicinska podrška i evakuacija	Humanitarian demining – Medical support and evacuation	(30.70)	TO 523	izv		
noHRN EN 13670:2010/NA	Izvedba betonskih konstrukcija – Nacionalni dodatak	Execution of concrete structures – National annex	(30.00)	TO 71	izv	91.010.30 91.080.40	
rpHRN 1135	Humanitarno razminiranje – Izrada projektne dokumentacije	Humanitarian demining – Elaboration of design documentation	(20.00)	TO 523	izv		
rpHRN 1136	Humanitarno razminiranje – Organizacija radilišta i obavljanje poslova pretraživanja i razminiranja	Humanitarian demining – Worksite organization and conducting of mine search and demining operations	(20.00)	TO 523	izv		
rpHRN 1137	Humanitarno razminiranje – Uništavanje minsko-eksplozivnih sredstava (MES) i neeksplodiranih ubojnih sredstava (NUS)	Humanitarian demining – Mine and unexploded ordnance (UXO) destruction	(20.00)	TO 523	izv		
rpHRN 1138	Humanitarno razminiranje – Nadzor i kontrola kvalitete	Humanitarian demining – Inspection and quality control	(20.00)	TO 523	izv		
rpHRN 1139	Humanitarno razminiranje – Zahtjevi i ocjenjivanje sukladnosti za zaštitnu opremu, pribor i instrumente	Humanitarian demining – Requirements and conformity assessment for protection equipment, accessories and instruments	(20.00)	TO 523	izv		
rpHRN 1140	Humanitarno razminiranje – Sigurnost, zaštitne mjere i sustav veze	Humanitarian demining – Safety, protection measures and communication system	(20.00)	TO 523	izv		
rpHRN 1141	Humanitarno razminiranje – Zapisi, zaštita podataka i izvješćivanje	Humanitarian demining – Records, data protection and reporting	(20.00)	TO 523	izv		
rpHRN 1149		Methods of testing cement – Determination of the water-soluble chromium (VI) content of cement	(20.00)	TO 74	izv		

Faze razvoja hrvatskih normativnih dokumenata

FAZE	PODFAZE							
	00 Registracija	20 Početak glavnog postupka	60 Završetak glavnog postupka	70 Lektoriranje	90 Odluka			
					92 Ponavljanje prethodne faze	93 Ponavljanje tekuće faze	98 Odustajanje	99 Proslijedivanje
00 Faza prethodna	00.00 prijedlog za novi projekt primljen ipHRN	00.20 pokrenuto razmatranje prijedloga	00.60 zaključak o prijedlogu za novi projekt			00.93 prijedlog za novi projekt vraćen podnositelju na daljnju razradu	00.98 odustajanje od prijedloga	00.99 prijedlog za novi projekt prihvачen
10 Faza prijedloga	10.00 registracija prijedloga projekta pHRN	10.20 glasovanje o prijedlogu	10.60 zaključak o prijedlogu		10.92 prijedlog vraćen podnositelju prijedloga na daljnju razradu		10.98 odustajanje od prijedloga	10.99 prijedlog prihvачen
20 Faza pripreme	20.00 registracija projekta (projekt upisan u program rada) rpHRN	20.20 početak izrade radnog nacrtu nrHRN	20.60 zaključak o radnom nacrtu				20.98 odustajanje od projekta	20.99 nrHRN odobren za registraciju kao noHRN
30 Faza odbora	30.00 registracija nacrtu odbora noHRN	30.20 izrada/rasprava o noHRN	30.60 prikupljene primjedbe na noHRN	30.70 lektoriranje	30.92 noHRN vraća se radnoj skupini		30.98 odustajanje od projekta	30.99 noHRN odobren za registraciju kao nHRN
40 Faza javne rasprave	40.00 registracija nacrtu hrvatske norme nHRN	40.20 javna rasprava o nHRN	40.60 prikupljene primjedbe na nHRN		40.92 nHRN vraća se u TO ili PO	40.93 odluka o novoj javnoj raspravi	40.98 odustajanje od projekta	40.99 nHRN odobren za registraciju kao nkHRN
50 Faza odobravanja	50.00 registracija konačnog nacrtu hrvatske norme nkHRN	50.20 javna rasprava o nkHRN	50.60 prikupljene primjedbe; potvrđen nkHRN		50.92 nkHRN vraća se u TO ili PO		50.98 odustajanje od projekta	50.99 nkHRN odobren za registraciju kao HRN
60 Faza preispitivanja	60.00 registracija hrvatske norme u tisku HRN		60.60 HRN dostupan					
90 Faza preispitivanja		90.20 periodično preispitivanje HRN	90.60 prikupljene primjedbe		90.92 prerađa HRN	90.93 HRN potvrđena		90.99 prijedlog TO ili PO o povlačenju HRN
95 Faza povlačenja		95.20 glasovanje o povlačenju	95.60 prikupljeni glasovi		95.92 odluka o nepovlačenju HRN			95.99 povlačenje HRN

ipHRN	inicijalni prijedlog zaprimljen	noHRN	nacrt odbora hrvatske norme
pHRN	registracija prijedloga projekta za glasovanje	nHRN	nacrt hrvatske norme
rpHRN	registracija prijedloga u programu rada	nkHRN	konačni nacrt hrvatske norme
nrHRN	radni nacrt hrvatske norme	HRN	hrvatska norma

Novosti iz HZN/TO



Novi hrvatski normativni dokumenti (na hrvatskome jeziku)

HTS ISO/TS 22002- 3:2013

Preduvjetni programi za sigurnost hrane – 3. dio:

Poljoprivreda (ISO/TS 22002-3:2011)

Prerequisite programmes on food safety – Part 3:

Farming (ISO/TS 22002-3:2011)

Ovaj treći dio tehničke specifikacije ISO/TS 22002, *Preduvjetni programi za sigurnost hrane* objavljen je na hrvatskom jeziku.

Ovaj dio tehničke specifikacije ISO 22002 primjenjiv je na uzgoj usjeva (npr. žitarica, voća, povrća), živilih životinja na gospodarstvu (npr. stoke, peradi, svinja, riba) i na rukovanje njihovim proizvodima (npr. mlijekom, jajima), a ne primjenjuje se na aktivnosti poput berbe divljih plođova, povrća i gljiva, ribolov, lov, koje se ne smatraju organiziranim aktivnostima poljoprivredne proizvodnje. Sigurnost hrane i hrane za životinje mora se osigurati u svim dijelovima lanca hrane. Operateri moraju osigurati da proizvodnja, prerada i distribucija namirnica ispunjavaju higijenske zahtjeve.

Isto tako, poljoprivrednici moraju primjenjivati mjere kontrole nad sigurnošću hrane nužne za zahtijevanu sigurnost njihovih krajnjih proizvoda. To se odnosi na sve krajnje proizvode, ali zahtijevana razina sigurnosti može ovisiti o namjeni, kao na primjer o tome jesu li proizvodi namijenjeni preradi, i mogu li se opasnosti kontrolirati u kasnijim fazama lanca hrane. Poljoprivrednici će moći opravdati i primjenjivati te kontrolne mjere, te ih kad je potrebno zabilježiti, osigurati sljedivost u oba smjera lanca hrane, održavati dokumente koji se odnose na ulazne materijale, a nekada čak i provesti uzorkovanje za analize.

Od poljoprivrednika se zahtijeva poštivanje lokalnoga zakonodavstva uključujući opće i posebne higijenske propise koji uključuju dobre higijenske programe. Kada takvi propisi ne postoje, često se primjenjuju Codexovi standardi ili zakoni države u koju se hrana prodaje.

Norma ISO 22000 (točka 7) donosi metodologiju za osmišljavanje svakog sustava upravljanja sigurnošću hrane bilo gdje u lancu hrane.

Preduvjetnim programima kao dijelovima niza norme ISO 22000 zahtijeva se da organizacija:

- u skladu s točkom 7.2 norme ISO 22000, mora razmotriti i procijeniti preduvjetne programe u normativnim dokumentima i odabrati i primjeniti one koji se odnose na organizaciju
- u skladu s točkom 7.7 norme ISO 22000, mora posuvremenjivati preduvjetne programe
- u skladu s točkom 7.8 norme ISO 22000, mora verificirati primjenu odabralih preduvjetnih programa
- u skladu s točkom 8.4.2 norme 22000, mora procjenjivati i preispitivati preduvjetne programe

T. Havranek

HRN EN 228:2013, Goriva za motorna vozila – Bezolovni motorni benzin – Zahtjevi i metode ispitivanja (EN 228:2012)

Hrvatska norma HRN EN 228:2013 prijevod je engleske verzije norme EN 228:2012, *Automotive fuels – Unleaded petrol – Requirements and test methods*. Izvorni tekst norme pripremio je tehnički odbor CEN/TC 19, *Gaseous and liquid fuels, lubricants and related products of petroleum, synthetic and biological origin*, čije je tajništvo u NEN-u.

Ova hrvatska norma utvrđuje zahtjeve i metode ispitivanja za bezolovni motorni benzin koji se prodaje i isporučuje na tržištu. Primjenjuje se na bezolovni motorni benzin namijenjen vozilima s benzinskim motorima konstruiranim za pogon na bezolovni motorni benzin.

Ova hrvatska norma utvrđuje dvije vrste bezolovnih motornih benzina: jednu s najviše 3,7 % (m/m) kisika i najviše 10,0 % (V/V) etanola, te drugu vrstu, namijenjenu upotrebi u starijim motorima koji nisu prilagođeni upotrebi bezolovnoga motornog benzina s većom količinom biokomponenata, s najviše 2,7 % (m/m) kisika te najviše 5,0 % (V/V) etanola.

Važne tehničke izmjene u ovoj hrvatskoj normi u odnosu na prethodno izdanje su sljedeće:

- Uzeti su u obzir novi zahtjevi sukladni amandmanima 2009/30/EC i 2011/63/EU Europske Direktive za goriva 98/70/EC
- Uključeni su posebni zahtjevi koji se odnose na ograničenje upotrebe metilciklopentadienil mangan trikarbonila (MMT) po zahtjevu EC-a

- Dana je poboljšana specifikacija uz odvojene tablice bezolovnih motornih benzina za starije motore koji nisu prilagođeni upotrebi bezolovnoga motornog benzina i benzina s visokom količinom etanola
- U Dodatku A dano je poboljšano objašnjenje kako odraditi odstupanja tlaka para za bezolovni motorni benzin koji sadržava etanol i koji je odobren za tržište uz određene iznimke. Objavljen je točan broj decimalnih mesta za odstupanja
- Uvedeno je nekoliko novih ili izmijenjenih metoda ispitivanja
- Brisano je dopuštenje za količinu sumpora od 50 mg/kg
- Upućuje se na izmijenjenu specifikaciju za etanol, EN 15376

Da bi se zadovoljili zahtjevi tople i hladne vozivosti vozila u europskim sezonskim i geografskim uvjetima, odre-

đeno je deset razreda isparivosti koji su dani u tablica- ma 3 i 4 i prikazani na slikama 1 i 2 u ovoj normi.

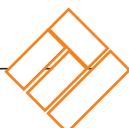
Ova norma sadrži i Nacionalni dodatak NA u kojem se opisuje označivanje mjernog uređaja za prodaju bezolovnoga motornog benzina s najviše 10 mg/kg ukupnoga sumpora i u kojem se utvrđuje koji se od deset razreda isparivosti primjenjuje u kojem godišnjem razdoblju.

Ova norma zamjenjuje hrvatsku normu HRN EN 228:2010 na hrvatskome jeziku.

Hrvatski tekst norme HRN EN 228:2013 pripremio je tehnički odbor HZN/TO 28, *Naftni proizvodi i maziva*, Hrvatskog zavoda za norme. Norma je objavljena na hrvatskom jeziku i može se kupiti po cijeni od 320 kn, a za članove Hrvatskog zavoda za norme cijena je 256 kn.

M. Broketa

ETSI



Novosti iz međunarodnih i europskih normirnih tijela

Održana 61. opća skupština ETSI-ja

61. opća skupština (General Assembly) ETSI-ja održana je od 19. – 20. ožujka 2013. u Mandelieu, Francuska.

U odnosu na prošlu 60. opću skupštinu ETSI-ja, koja je održana u studenome 2012. godine, provedene su sljedeće važnije aktivnosti:

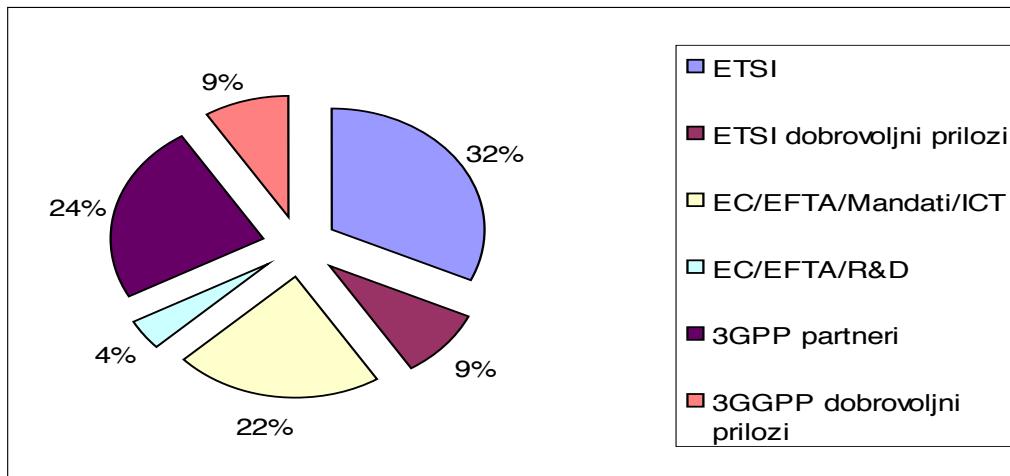
- projekt javne sigurnosti (Public Security) postaje dio projekta LTE (Long Term Evolution)
- tehnički odbor M2M (Machine to Machine) završio je izradu druge revizije normizacijskih dokumenata i očekuje se da uskoro postane dio projekta oneM2M
- redizajnirana je ETSI web stranica s novim sustavom upravljanja sadržajem
- izabran je novi direktor za pravne poslove g. Christian Loyau
- zaključen je projekt NGPP (New Generation Partnership Project)

Na 61. općoj skupštini donesene su i ove odluke:

- potvrđen revidirani temeljni ugovor o međusobnoj suradnji CEN-CENELEC-ETSI
- obnovljeni memorandumi o razumijevanju (MoU) sa sljedećim partnerima:

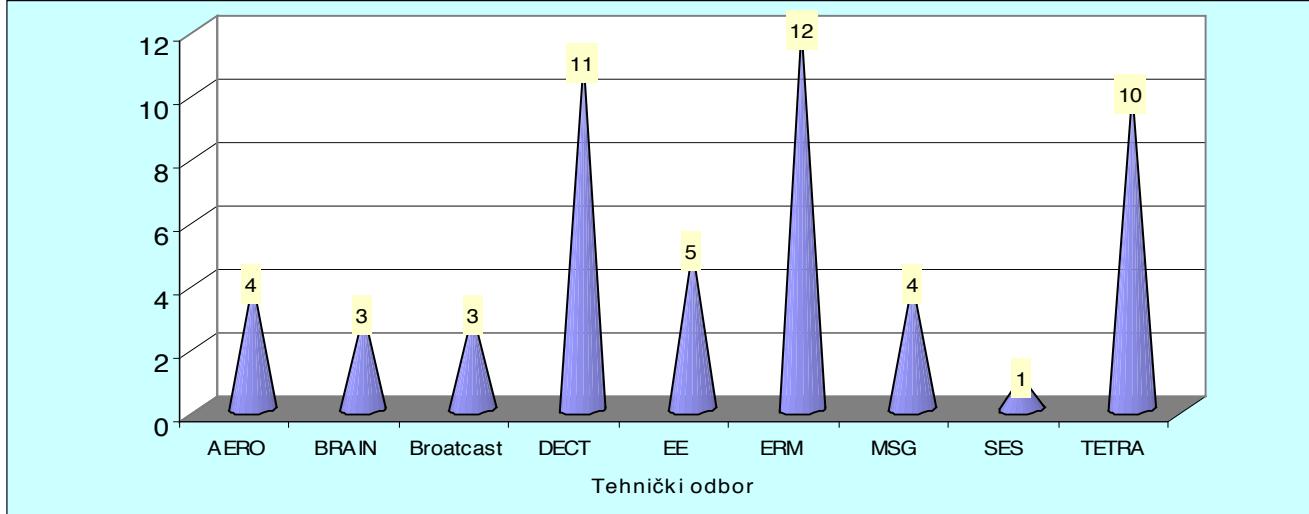
- o European Smart Metering Industry Group (ESMIG)
- o Telecommunications Technology Association of Korea (TTA)
- o GSM Association (GSMA)
- prihvaćeno godišnje izješće o radu ETSI-ja tijekom 2012. godine
- potvrđene smjernice za ostvarenje proračuna u 2014. godini koji se planira u iznosu od 24 milijuna eura
- prihvaćene su promjene u ETSI-jevim pravilima i postupcima koje se odnose na:
 - o zaštitu intelektualnog vlasništva (točka 6.1)
 - o poboljšanja u postupku izbora, imenovanja, potvrđivanja, otpuštanja ETSI-jevih predstavnika na razini uprave i opće skupštine
 - o izmjenu naziva „Poslovni plan tajništva“ u „Plan aktivnosti tajništva“





ETSI je organizirao nekoliko važnih radionica :

Naziv radionice	Datum	Mjesto
Izabrana pitanja kvalitete u telekomunikacijama	27.-29. studenoga 2012.	Beč
TSP ocjena sukladnosti	29. studenoga 2012.	Berlin
Koordinacija norma u oblaku	4.-5. prosinca 2012.	Cannes
RRS - Rekonfigurativni radijski sustavi	12 prosinca 2012.	Cannes
Sigurnost	16.-17. siječnja 2013.	Sophia Antipolis
ITS - Inteligentni transportni sustavi	5.-6. veljače 2013.	Beč



Broj članova ETSI-ja nastavlja umjereni rast i na dan održavanja 61. opće skupštine ukupan je broj članova bio 772, od kojih 628 punopravnih članova, 120 pridruženih članova te 34 promatračka člana.

Struktura izvora financiranja ETSI-jevih aktivnosti tijekom 2012. godine izražena u postocima prikazana je na sljedećem dijagramu. Najveći iznos od 32 % je od članarine, a drugi po važnosti je doprinos 3GPP partnera u iznosu od 24 %.

U svih 10 ETSI-jevih klastera (Better living with ICT, Connecting Things, Content Delivery, Fixed Networks, Home & Office, Public Safety, Security Cluster, Transportation, Wireless Systems, Interoperability) tijekom 2012. godine postignut je znatan napredak u izradi i objavi novih normizacijskih dokumenata, organizaciji i provedbi radionica te sudjelovanju na brojnim europskim i međunarodnim seminarima i konferencijama.

Tijekom 2012. godine ETSI je objavio ukupno 53 europske norme (EN) od kojih je 28 % izrađeno pod određenim mandatom koji je izdala Europska komisija.

Broj objavljenih europskih norma po pojedinom tehničkom odboru prikazana je na sljedećem dijagramu.

Temeljem odluke Vijeća i Europskog parlamenta, dana 1. siječnja 2013. godine stupila je na snagu nova Uredba o europskoj normizaciji **1025/2012/EC**.

Prema toj uredbi ETSI je prepoznat kao jedna od tri europske normizacijske organizacije (ESO – European Standards Organization). U dodatku uredbe ETSI je naveden i kao član „platforme ICT dionika“ (ICT Multi-Stakeholder Platform) koja sada dobiva još značajniju ulogu na europskoj normizacijskoj sceni.

B. Burazer

ETSI-jeva radionica Pametni gradovi 2013

Prva ETSI-jeva radionica *Pametni gradovi* održana je od 3. do 4. lipnja 2013. u Sophia Antipolisu, sjedištu ETSI-ja.

Glavne su teme radionice bili izazovi s kojima se susreću ljudi koji upravljaju gradovima te planiraju njihov razvoj. Među značajnjima su izbor odgovarajućih tehnologija, aktivno sudjelovanje građana u realizaciji različitih projekata, internetska sigurnost i zaštita osobnih podataka, optimalni poslovni modeli te sagledavanje uloga glavnih sudionika u tom složenom procesu.

Prema procjenama stručnjaka, danas u gradovima živi više od polovice svjetskog stanovništva. Zahvaljujući ubrzanom razvoju i širenju gradova, očekuje se da će do 2050. godine broj stanovnika narasti na 14 milijardi, a 50 % odnosno sedam milijardi će živjeti u gradovima.

Kako bi odgovorili očekivanim izazovima, gradske vlasti trebaju ujediniti sve komunikacijske i društvene mreže integrirajući različite uslužne djelatnosti kao što su: uprava, energija, vodoopskrba, zdravstvo, transport, sigurnost i obrazovanje.

Informacijsko-komunikacijske tehnologije (ICT) imaju ključnu ulogu u povezivanju resursa s ljudima koji se njima koriste omogućavajući da građani igraju aktivnu ulogu u razvoju njihovih vlastitih, pametnih i održivih gradova.

Glavni su ciljevi ove radionice:

- poboljšati razumijevanje gospodarskih i društvenih karakteristika pametnih gradova
- analizirati kako će tehnologije i inovacije omogućiti stvaranje pametnih gradova budućnosti
- utvrditi koje su to prednormizacijske i normizacijske potrebe za kvalitetnu integraciju različitih tehnologija
- izgraditi društvo zainteresiranih pojedinaca koji su spremni dijeliti vizije i inicijative za rješavanje složenih zadataka u razvoju modernih gradova.

Detaljnije informacije, zajedno s prezentacijama s radionice, mogu se pronaći na web stranici:
<http://www.etsi.org/news-events/past-events/655-2013-smart-city>

B. Burazer

